

Provedba eTwinning projekta s djecom rane i predškolske dobi

Benčina, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:487858>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Iva Benčina

PROVEDBA ETWINNING PROJEKTA S DJECOM RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Petrinja, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Iva Benčina

PROVEDBA ETWINNING PROJEKTA S DJECOM RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Mentor rada:

izv. prof. dr. sc. Alenka Mikulec

Petrinja, rujan 2023.

Sadržaj:

SAŽETAK	2
ABSTRACT	3
1. UVOD	1
2. ETWINNING	2
3. CILJEVI OVLADAVANJA STRANIM JEZIKOM U RANOJ I PREDŠKOLSKOJ DOBI 5	
4. PLURILINGVIZAM I PLURIKULTURALNOST	6
5. MOTIVACIJA I OVLADAVANJE STRANIM JEZIKOM	9
6. SUVREMENI PRISTUP POUČAVANJU STRANIH JEZIKA	10
7. PRIMJERI DOBRE PRAKSE – ETWINNING PROJEKTI	11
7.1. C.N.C.T. CHILDREN NEED CULTURE AND TRADITIONS.....	11
7.2. KIDS H@ND IN H@ND.....	12
8. PROJEKT „RAZVIJANJE PLURILINGVIZMA I PLURIKULTURALNOSTI U PREDŠKOLSKOJ DOBI“	13
8.1. CILJEVI PROJEKTA	13
8.2. UVODNE AKTIVNOSTI	14
8.3. VIDEO POZIVI S PARTNERIMA	19
8.4. PREZENTACIJA PROJEKTA	26
9. ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA.....	28

SAŽETAK

eTwinning je zajednica odgojno-obrazovnih djelatnika koja omogućuje provedbu projekata, suradnju i razmjenu znanja. U ovom će radu biti prikazan eTwinning projekt pod nazivom *Razvijanje plurilingvizma i plurikulturalnosti u predškolskoj dobi* koji je proveden od listopada do prosinca 2022. godine. U projekt su bila uključena vrtićka djeca i njihove odgojiteljice iz tri europske države: uz Hrvatsku, partnerske države bile su Rumunjska i Grčka. U Hrvatskoj su uz dvije skupine vrtićke djece ($n_1 = 23$ i $n_2 = 26$) i njihove odgojiteljice, u projektu sudjelovali i studenti druge i treće godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Odsjeka u Petrinji ($n = 11$).

Svi su sudionici kroz projekt razvijali komunikaciju na engleskom kao stranom jeziku te upoznali kulturu partnera, što je ujedno bio i cilj projekta. Studenti i odgojiteljice su u suradnji s profesoricama pripremili prezentacije na engleskom jeziku i provodili aktivnosti s djecom s ciljem promicanja vrijednosti vlastite i stranih kultura te materinskoga i stranoga jezika. Aktivnosti su uključivale učenje pjesmica i učenje o tradicijskim božićnim običajima, kako vlastitim, tako i onima partnera. Komunikacija s djecom i odgojiteljicama iz partnerskih zemalja bila je uspostavljena *online* putem Zoom platforme.

Ključne riječi: budući odgojitelji, eTwinning, plurilingvizam, plurikulturalnost.

ABSTRACT

eTwinning is a community of educational professionals which enables the implementation of projects, collaboration and exchange of knowledge. This paper will present the eTwinning project titled *Developing Plurilingualism and Pluriculturalism in Pre-Primary Age* carried out from October to December 2022. The project included preschool children and their teachers from three European countries: in addition to Croatia, the partner countries were Romania and Greece. In Croatia, in addition to the two groups of preschool children ($n_1 = 23$ and $n_2 = 26$) and their teachers, 11 students from the second and third year of the Early Childhood and Preschool Education programme at the Faculty of Education, University of Zagreb, Department in Petrinja, also participated in the project.

All the participants worked on their development of communication in English as a foreign language and learnt about the partners' culture, which was the main objective of the project. The preschool teachers and students in cooperation with their professors prepared presentations in English and conducted activities with the children in order to promote the value of their own and foreign cultures as well as their mother tongue and foreign language. The activities included learning songs and traditional Christmas customs, both their own and their partners'. Communication with the children and teachers from the partner countries was established via the Zoom platform.

Keywords: eTwinning, plurilingualism, pluriculturalism, pre-service teachers.

1. UVOD

eTwinning je platforma koja od 2005. godine djeluje na portalu www.etwinning.net i omogućuje suradnju sudionika odgojno-obrazovnog procesa na području Europe. Brojni su dječji vrtići, osnovne i srednje škole pa čak i visokoškolske ustanove uključeni u ovu inicijativu (Agencija za programe i mobilnost Europske Unije [AMPEU], 2021).

Od 2020. godine, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu također je dio eTwinningove inicijative za obrazovne ustanove. U sklopu iste, na Učiteljskom se fakultetu redovito provode aktivnosti koje studente i znanstveno-nastavno osoblje upoznaju s eTwinningom te provođenjem projekata. Također, studentima studijskih programa na sve tri lokacije (Zagreb, Petrinja i Čakovec) ponuđeni su izborni kolegiji vezani za eTwinning, koje studenti mogu samoinicijativno odabrati tijekom studija.

U ovom radu prikazat će se primjeri provedbe eTwinning projekata s djecom rane i predškolske dobi. Prikazani će biti dva primjera eTwinning međunarodnih projekata, kao i projekt *Razvijanje plurilingvizma i plurikulturalnosti u predškolskoj dobi* koji je proveden od listopada do prosinca 2022. godine u Dječjem vrtiću Petrinjčica u Petrinji.

2. eTWINNING

„eTwinning je zajednica odgojno-obrazovnih djelatnika iz predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola“ (Agencija za programe i mobilnost Europske Unije [AMPEU], 2021). Ova zajednica djeluje putem platforme (slika 1.) na koju se mogu prijaviti svi odgojno-obrazovni djelatnici, nakon što njihovu registraciju odobri Nacionalna organizacija za potporu eTwinningu. Zajednica nudi niz različitih aktivnosti, od provedbe projekata i povezivanja odgojno-obrazovnih ustanova, razmjene stručnih sadržaja unutar mreže stručnjaka pa do stručnih usavršavanja i mrežnih edukacija putem konferencija i seminara vezanih za mobilnost kroz eTwinning (Agencija za programe i mobilnost Europske Unije [AMPEU], 2021). Na platformi je registrirano više od 890.000 odgojno-obrazovnih djelatnika iz više od 217.000 odgojno-obrazovnih ustanova unutar 44 zemlje članice koje su obuhvaćene eTwinningom i eTwinningom plus te unutar kojih je provedeno više od 115.000 projekata. U Republici Hrvatskoj, eTwinning zajednica broji više od 15.800 odgojno-obrazovnih djelatnika unutar 2.600 odgojno-obrazovnih ustanova te je provedeno više od 7.500 projekata (Agencija za programe i mobilnost Europske Unije [AMPEU], 2021).

Slika 1.

Početna stranica eTwinning portala (Preuzeto s <https://school-education.ec.europa.eu/en/etwinning>)

Na stranici *European School Education Platform* (ESEP) navedeno je da „Europska platforma za školsko obrazovanje nudi projektne komplete, primjere prakse, svjedočanstva i mrežno okruženje u kojemu eTwinnersi mogu komunicirati, pokretati projekte, dijeliti i zajedno učiti u svom ritmu i u skladu sa svojim interesima“ (European Commission, 2021-2022).

Sam portal preko kojega eTwinning djeluje pokrenut je 2005. godine. Danas, on više nije samo portal, već alat koji potiče inovaciju i razvoj pedagoških djelatnika kroz usavršavanje digitalnih kompetencija, kako kod njih samih, tako i kod onih koje poučavaju (Paz-Albo Prieto i López Cirugeda, 2017; prema Bonello i sur., 2022). Odgojno-obrazovni djelatnici su kroz eTwinning potaknuti na usvajanje novih metodologija i načina učenja, primarno na metodu učenja kroz projekt. Crawley i sur. (2008) u knjizi *eTwinning: Adventures in Language and Culture* daju primjere kako se ovom metodom može poticati dječja kreativnost, samostalnost i suradnja te kako se djecu potiče na aktivno sudjelovanje u učenju. Sudionici eTwinning projekata također izvješćuju o značajnom poboljšanju akademskog uspjeha i motivacije (Crawley i sur., 2008).

Slika 2.

Stranica na TwinSpaceu projekta Razvijanje plurilingvizma i plurikulturalnosti u predškolskoj dobi

The image shows a screenshot of a project page on the TwinSpace platform. At the top left, it says 'European School Education Platform' and at the top right, the 'eTwinning' logo. The main content area has a dark green background. On the left, there is a circular graphic with the text 'DEVELOPING PLURILINGUALISM AND PLURICULTURALISM IN PRE-PRIMARY AGE' and illustrations of children and books. To the right of the graphic, the title 'Developing plurilingualism and pluriculturalism in pre-primary age' is displayed in white. Below the title, a paragraph describes the project: 'Children aged 5-6 with the help of their teachers will participate in activities that will help them develop intercultural competence and improve their EFL skills. Children will learn how to present their town and country in English as a foreign language and each group will present to their partners their project about customs and traditions specific to their town and country.' At the bottom of the page, there is a navigation menu with links: Home, Pages, Materials, Forum, Online meetings, Members, and Support. Below the menu, the breadcrumb 'Home > Twinspace Home - Member' is visible.

Dio eTwinning platforme je i *TwinSpace*, sigurna platforma vidljiva samo sudionicima projekta odnosno, to je privatni prostor kojemu mogu pristupiti samo osobe koje su dobile dozvolu od administratora. eTwinning projekti provode se u *TwinSpaceu*. On nudi opcije postavljanja svih materijala (slika, videozapisa, dokumenata) kako bi u svakom trenutku bili dostupni partnerima (slika 2.)

Osim navedenoga, od 2012. godine, u sklopu eTwinninga pokrenuta je, kao pilot projekt, i inicijativa za početno osposobljavanje učitelja/odgojitelja (engl. *Initial Teacher Education, ITE*) kako bi se i studentima – budućim učiteljima i odgojiteljima u početnoj fazi osposobljavanja omogućilo korištenje platforme i upoznavanje s njezinim mogućnostima (European Commission, 2015) (slika 3.).

Slika 3.

Početna stranica inicijative za inicijalno osposobljavanje učitelja, <https://school-education.ec.europa.eu/en/about/etwinning-future-teachers>

eTwinning for Future Teachers

eTwinning involves initial teacher education (ITE) as a strategy to expand its reach and engage future teachers. A growing number of examples demonstrate that introducing eTwinning into the education of student teachers is very valuable to them and their institutions.

Studenti koji postanu dio inicijative imaju mogućnost upoznati se s mogućnostima eTwinning platforme, praktično primijeniti digitalne vještine i znanje stranoga jezika te steći međunarodna iskustva koja će moći koristiti u budućem radu. Osim navedenoga, budući učitelji i odgojitelji imaju priliku proširivati svoja znanja, razvijati vještine potrebne za timski rad i stjecati iskustva kroz različite nacionalne i međunarodne projekte.

3. CILJEVI OVLADAVANJA STRANIM JEZIKOM U RANOJ I PREDŠKOLSKOJ DOBI

Europska komisija (European Commission, 2011) unutar Strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET2020) vidi jačanje jezičnih vještina kao način za poboljšanje razine osnovnih vještina, čime se onda podiže i sama kvaliteta obrazovanja. Akademski dokazi i istraživanja, kao i praktična iskustva potvrđuju da ovladavanje stranim jezikom u ranoj i predškolskoj dobi treba voditi ka ostvarenju sljedećih ciljeva:

1. Poticanje interkulturalnog obrazovanja – podizanje svijesti o jezičnoj raznolikosti potpomaže razvoj interkulturalne svjesnosti i pomaže razmjeni društvenih vrijednosti poput otvorenosti, prihvaćanja različitosti i međusobnog poštovanja
2. Poticanje djetetovog osobnog razvoja – višejezične aktivnosti koje za cilj imaju podići svjesnost o različitosti jezika doprinose razvoju općih kompetencija i vještina u djece
3. Cjeloživotno učenje – ostvarivanje jednakosti u pristupu, osiguravanje ciljeva i dostupnih materijala te postizanje kontinuiranog pristupa prijelazu djece iz vrtića u osnovnu školu
4. Upoznavanje djeteta s istim drugim ili stranim jezikom koji će biti dio osnovnoškolskog kurikula (European Commission, 2011, str. 8-9).

Pozitivno i poticajno okružje ključno je kako bi se ovladavanje stranim jezikom pokazalo korisnim. Veliku ulogu u tom okružju igra djetetova okolina odnosno ljudi oko njega. Obitelj, rodbina, odgojitelji i šira zajednica te bilo tko, tko je uključen u proces ovladavanja jezikom trebao bi dati sve od sebe kako bi djetetu pružili sve potrebno za cjelovito učenje.

4. PLURILINGVIZAM I PLURIKULTURALNOST

Plurilingvizam podrazumijeva situaciju u kojoj osoba ili društvo koriste više jezika, a može značiti sposobnost komuniciranja na više jezika, bilo da je riječ o pojedincu koji govori više jezika ili društvu u kojemu se koristi više jezičnih resursa (Inter Ecodal, n.d.). Drugim riječima, plurilingvizam podrazumijeva razumijevanje, govorenje, čitanje i pisanje na različitim jezicima te sposobnost prelaska iz jednoga jezika u drugi prema potrebi (Inter Ecodal, n.d.). Ovaj koncept često promiče međukulturalno razumijevanje i otvorenost prema jezičnoj raznolikosti.

Prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike (CEFR, *The Common European Framework of Reference for Languages*), plurilingvizam je definiran kao sposobnost pojedinca, koji je kompetentan u više od jednog jezika, da lako prelazi s jednog jezičnog koda na drugi kako bi učinkovito komunicirao unutar određenog skupa okolnosti (Council of Europe, 2001, str. 4).

Plurikulturalnost se odnosi na stanje ili karakteristiku društva tj. zajednice u kojima postoji prisutnost i suživot više različitih kultura, što znači da različite kulture, običaji, jezici i tradicije koegzistiraju i međusobno se preplavljaju unutar istog društva ili prostora (Council of Europe, 2009). Poticanjem interakcije i razmjene između različitih kultura, plurikulturalnost doprinosi obogaćivanju kulturnog iskustva i razumijevanju među različitim zajednicama čime se naglašava važnost poštivanja, tolerancije i suradnje među različitim kulturnim skupinama (Council of Europe, 2009).

Uvođenje i provođenje ovih koncepata u vrtiću zahtijeva izrazito pažljivo planiranje, osmišljavanje aktivnosti i stvaranje poticajnog okružja koje će podržavati jezičnu i kulturnu raznolikost, a kroz eTwinning upravo to se i može postići. Tako Gilleran (2008) navodi da je tijekom provođenja projekata gotovo nemoguće, na ovaj ili onaj način, ne dotaknuti se jezika. To može biti materinski jezik odgojno-obrazovne ustanove koja provodi projekt, ili što je češći slučaj, treći, zajednički jezik koji se koristi kao medij komunikacije među partnerima koji govore različitim materinskim jezicima. Kroz jezik upoznajemo i kulturu. Djeca i mladi žele naučiti komunicirati s drugima, učiti o njihovom životu, školama, kulturi i jeziku.

Maurice (2008) govori o tome kako kulturni identitet svakog pojedinca može dovesti do boljeg razumijevanja i suradnje između djece i odgojno-obrazovnih djelatnika tijekom projekta te kako uloga i učenje jezika utječu na sami proces projekta.

Prema Maurice (2008), bilo koji suradnički projekt uključuje uspostavljanje odnosa, tj. u kontekstu eTwinninga to znači povezivanje s drugim odgojno-obrazovnim djelatnicima u svrhu stvaranja i provedbe projekta. Uspostavljanje tog odnosa, kako dalje navodi Maurice (2008), uključuje dva procesa:

1. „odnos“ u smislu povezivanja i izgradnje veza među pojedincima
2. „odnos“ u smislu povezivanja i izgradnje značenja uz pomoć jezika.

Povezanost ova dva procesa glavno je obilježje i odlučujući čimbenik eTwinning projekata.

Suradnja unutar projekta dovodi do povezivanja pojedinaca, doprinosi proširenju znanja i uspostavljanju specifičnog procesa na temelju individualnih odnosa, a kao rezultat uspostavljaju se i interkulturalni odnosi. Svaki pojedinac sa sobom nosi mnoštvo emocionalnih i obrazovnih elemenata kao što su jezični, povijesni, kulturni i društveni elementi. Oni zajedno čine kulturalne elemente pojedinca ili njegov „kulturni kapital“. Na ovaj način svaka osoba unutar projekta donosi svoj jedinstveni „kulturni kapital“ te tako započinje izgradnja međukulturalnih odnosa kroz dvostruki proces koji Maurice (2008) naziva „decentracija“ i „centracija“. Proces „decentracije“ uključuje drugu osobu koja ima vlastite kulturne elemente, a koji su nama nepoznati, te podrazumijeva funkcioniranje s drugim procesom, procesom „centracije“ kako bi zajedno doveli do povećanja znanja i povećanja vlastitog kulturnog kapitala. Proces „centracije“ osvještava kod pojedinca njegove vlastite, interne, kulturne elemente koji su njemu potpuno normalni i prirodni. Ovaj je proces važan kako bi osoba znala prepoznati i u skladu s time promatrati vlastite kulturne elemente, a može se postići distanciranjem od elemenata vlastite kulture, odnosno kroz promatranje iz tuđe perspektive. To znači da partner, tj. osoba s različitim kulturnim kapitalom, može doprinijeti našem razumijevanju vlastite kulture tako što nas može usmjeriti na neki nama novi aspekt. Istu stvar mi činimo i za partnera, postavljamo pitanja o njegovoj kulturi, zemlji i njemu samome. Razmjena ovih informacija dovodi do prijenosa znanja, a sam proces povezivanja bitna je karakteristika svih eTwinning projekata.

Proces shvaćanja i povezivanja podrazumijeva pomaganje učenicima da razumiju jezik, da istražuju sve njegove mogućnosti i funkcije, da povezuju elemente svakodnevnog života te povijesne i kulturne događaje s pisanim i govorenim jezikom. Upravo ovaj dvostruki pristup povezivanja s jezikom, učenicima će omogućiti da pronađu svoje mjesto unutar projekta, da se pronađu kao pojedinci te da povećaju svijest o vlastitom kulturnom kapitalu. Uspješan projekt

povezuje kulturni kapital i jezik tako što se partneri međusobno bolje upoznaju, ne površno, već na dubljoj razini te razvijaju toleranciju i razumijevanje.

Prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike:

Kompetencija u plurilingvizmu i plurikulturalnosti odnosi se na sposobnost korištenja jezika u svrhu komunikacije i sudjelovanja u međukulturalnoj interakciji, gdje osoba, viđena kao društveni akter, posjeduje jezičnu vrsnoću na različitim razinama, u nekoliko jezika i iskustva u nekoliko kultura. Ovo se ne promatra kao nadopunjavanje ili suprotstavljanje različitih kompetencija, već kao postojanje kompleksne ili sastavljene kompetencije na koju se korisnik može oslanjati. (Council of Europe, 2001, str. 168).

Plurilingvistički pristup naglašava da se iskustvo pojedinca s jezikom u njegovim kulturnim kontekstima širi, od jezika u domu do jezika u široj društvenoj zajednici pa sve do jezika drugih naroda. Ta osoba ne čuva različite jezike i kulture u strogo odvojenim mentalnim komorama, već gradi komunikacijsku kompetenciju kojoj doprinose sva znanja i iskustva s jezikom i u kojoj se jezici međusobno povezuju (Council of Europe, 2001, str. 4).

Nadalje, razvoj plurilingvističke i plurikulturalne kompetencije potiče razvoj jezične svijesti, pa čak i metakognitivnih strategija, koje omogućuju društvenom akteru da postane svjestan i kontrolira vlastite "spontane" načine obavljanja zadataka, posebno u njihovoj jezičnoj dimenziji (Council of Europe, 2009).

Osim toga, iskustvo plurilingvizma i plurikulturalnosti važno je jer potiče:

- korištenje već postojećih sociolingvističkih i pragmatičkih kompetencija te ih dalje razvija i čini složenijima
- bolje razumijevanje onoga što je opće i što je specifično u jezičnoj organizaciji različitih jezika (oblik metalingvističke i međujezične svijesti)
- usavršavanje znanja o tome kako učiti i sposobnost stvaranja odnosa s drugima i nove situacije; stoga, može donekle ubrzati kasnije učenje u jezičnim i kulturnim područjima (Council of Europe, 2001, str. 134).

5. MOTIVACIJA I OVLADAVANJE STRANIM JEZIKOM

Tema motivacije prisutna je kad god se razgovara o učenju stranoga jezika i često se smatra ključnom za postizanje pozitivnih rezultata u bilo kojem području (Redondo i Ortega Martin, 2015; prema Vilà Vendrell, 2022). Vilà Vendrell (2022) daje nekoliko definicija motivacije, iako navodi kako je sam pojam teško jednoznačno objasniti s obzirom na veliki broj definicija koje postoje i koje se često međusobno razlikuju. Ramli (2014; prema Vilà Vendrell, 2022) objašnjava kako je motivacija složeni dio ljudske psihologije te proces koji utječe na to koliko će vremena i energije pojedinac uložiti u neku aktivnost, kako razmišlja o njoj te koliko će se u njoj zadržati. Autorica daje i sljedeću definiciju: „Motivacija je ono što uzrokuje da osoba želi znati, djelovati, razumjeti, vjerovati ili dobiti određene vještine. To je nagon za zadovoljenjem potreba pojedinca“ (Filgona i sur., 2020; prema Vilà Vendrell, 2022, str. 8).

Za ovladavanje stranim jezikom potreban je određeni intelektualni kapacitet i jezična sposobnost, ali glavnim čimbenikom koji utječe na uspjeh uglavnom se smatra motivacija. Ona osigurava glavni poticaj za učenje te za kasniji nastavak samog procesa učenja (Anjomshoa i Sadighi, 2015; prema Vilà Vendrell, 2022). No, kako dalje navodi autorica (Vilà Vendrell, 2022) većini okružja u kojima se provodi učenje stranoga jezika nedostaje nekoliko uvjeta. Nedostaje im prilika za komunikaciju s izvornim govornicima toga jezika, nema dovoljno modela koji potiču učenje jezika te sama ideja o tome da osoba postane dovoljno vješta u drugome jeziku nije dovoljno prihvaćena. Baš zbog toga, naglasak se stavlja na motivaciju, ponajviše intrinzičnu motivaciju, koja potiče dijete da usvoji neko znanje zato što želi, a ne zato što će dobiti neku nagradu. Autorica dalje navodi nekoliko teorija o tome što utječe na motivaciju u učenju jezika, ali i učenju općenito. Sploskyeva teorija kaže da na motivaciju najviše utječu metoda poučavanja, dob djeteta, sposobnost i stav, te da je stav najvažniji (Splosky 1969; prema Vilà Vendrell, 2022). Skehan (1991; prema Vilà Vendrell, 2022), navodi četiri ključna čimbenika koja utječu na motivaciju, a to su vrsta aktivnosti u procesu učenja, postignuti rezultat, te unutarnja i vanjska motivacija. Nadalje, Csizér (2019; prema Vilà Vendrell, 2022) navodi sljedeće pedagoške implikacije koje su važne za učenike mlađe dobi:

odgojno-obrazovni djelatnik

1. postavlja primjer tako što je motiviran za učenje o svojim učenicima i o načinima na koje ih može uključiti u svoje lekcije

2. svjestan je dinamičkih procesa svoje grupe; kako oni mogu pomoći ili odmoći procesu učenja
3. shvaća da je motivacija za pojedini zadatak važan dio ukupne motivacije, čak i kada se radi o kratkom zadatku, motivacija se mijenja
4. ne boji se demotivacije, već ju koristi kako bi učenicima pokazao kako da sami sebe motiviraju.

Projekti kojima se potiče suradnja i kroz koje djeca imaju priliku koristiti strani jezik u stvarnoj komunikaciji mogu biti izrazito motivirajući. Stoga se preporučuje što više djecu, na svim razinama obrazovanja, uključivati u međunarodne projekte poput eTwinning projekata.

6. SUVREMENI PRISTUP POUČAVANJU STRANIH JEZIKA

Posljednjih godina, uloga stranih jezika, pa tako i engleskoga jezika, znatno se promijenila. Poznavanje i njegovo razumijevanje postalo je u nekim područjima gotovo neophodno, a uporaba svakodnevna. "Komunikacijska kompetencija, uključujući razvoj osobnih i društvenih kompetencija, oblikuje pedagoški zaključak suvremenog stajališta prema učenju jezika, promatrajući engleski jezik kao *lingua franca* ili međunarodni jezik" (Bayyurt, 2013; prema Selçuk Akdemir, 2017, str. 182). Ipak, načini poučavanja engleskoga jezika u odgojno-obrazovnim ustanovama nisu svugdje isti i uglavnom ovise o odabiru ustanove ili odgajatelja. Tijekom godina, predstavljene su i korištene različite metode i načini poučavanja jezika, uvedeni su novi pristupi i materijali, a samo okružje u kojemu se uči jezik postupno se mijenja. Nove metode poučavanja često podrazumijevaju upotrebu jezika i informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT). Naglasak se stavlja na ideju da se jezik i jezične vještine ne mogu usvajati i vježbati bez uključivanja ostalih kompetencija poput matematičke, umjetničke i slično. U nastavku će biti spomenut rad na projektima, odnosno metoda učenja temeljena na projektima (*Project Based Learning*, PBL). Prema Stoller (2002), projekti mogu biti kratkoročne aktivnosti s pojačanim intenzitetom, ali najčešće podrazumijevaju dugoročne aktivnosti koje se temelje na individualnim i suradničkim zadacima (Beckett, 2002) kojima je cilj pomoći djeci u stjecanju znanja kroz odnos, interakciju i aktivno povezivanje novih i postojećih znanja (Sadaić, 2007). Tijekom organizacije rada, djecu se potiče na suradnju i

timski rad. Naime, danas tradicionalni nastavni materijali više nisu dovoljni kako bi se zadovoljio dječji interes i njihova želja za učenjem. Pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije, u proces poučavanja unosi se inovacija i promjena. Štoviše, napredak tehnologije pozitivno je utjecao na učenje jezika jer su se pojavile prilike za *online* suradničke aktivnosti, za provođenje projekata s partnerima iz drugih zemalja, vođenje blogova, društvenih mreža i slično. „Medijalizacija i digitalizacija su neizbježni uvjeti, i postoji potreba za izgradnjom novog kulturnog razumijevanja u vrtićima kako kod djece tako i kod odraslih. Istovremeno, svakodnevni život mora biti organiziran u odnosu na razumijevanje digitalizacije i medijalizacije društva“ (Søndergaard, 2020, str. 227). eTwinning u tome ima značajnu ulogu jer je jedan od najlakših i najboljih načina koji povezuju praktično učenje stranoga jezika i upotrebu informacijske i komunikacijske tehnologije.

7. PRIMJERI DOBRE PRAKSE – eTWINNING PROJEKTI

Crawley i sur. (2008) u četvrtom poglavlju knjige *eTwinning: Adventures in Language and Culture* navode nekoliko primjera eTwinning projekata. U nastavku će biti prikazana dva projekta provedena s djecom rane i predškolske dobi.

7.1. C.N.C.T. Children Need Culture and Traditions

Partneri u ovom projektu bile su vrtičke skupine djece u dobi od 3 do 6 godina iz Mađarske, Austrije, Litve i Bugarske. Ovaj dvogodišnji projekt počeo je s idejom da se u svakoj skupini poučavaju abeceda i brojevi od 1 do 10 istovremeno. Materijal je zatim preveden na slike i riječi na svakom jeziku te je postavljen na početnu stranicu projekta. Uz poučavanje abecede i brojeva, uključene su i dodatne teme kao što su tradicionalna jela u partnerskim zemljama i proslave. Nakon uspješnih početnih aktivnosti, projekt se nastavio na isti način te su djeca i roditelji upoznali svoje partnere, njihove tradicije i način života. Odgojiteljice su navele kako im je jedna od glavnih prepreka bila poboljšanje računalnih vještina. Uporaba računala postala je važnija tijekom trajanja projekta. Također su primijetile da su djeca dobila bolji uvid u zemlje partnera te su mogli prepoznati sličnosti i razlike između zemalja, a sve zahvaljujući svakodnevnom kontaktu koji su održavali s partnerima. Navedeno je doprinijelo razvijanju

plurikulturalnosti jer su djeca kroz kontakte s različitim kulturama i jezicima razvijala svjesnost o multikulturalnosti Europe.

7.2. Kids H@nd in H@nd

Drugoplasirani eTwinning projekt 2008. godine ujedinio je sljedeće partnerske zemlje: Belgiju, Sloveniju, Estoniju, Slovačku, Mađarsku i Španjolsku. Dob djece koja su sudjelovala u projektu bila je od 4 do 12 godina. Ovaj trogodišnji projekt, kojemu je osnovni cilj bio emocionalni razvoj, osigurao je sredinu u kojoj su djeca učila i razvijala komunikacijske vještine te vještine rada u timu. Koristeći računalne programe „*Wiggly eyes*“ i „*Tux paint*“ djeca su slobodno razvijala i izražavala vlastitu kreativnost i maštu. Konačan rezultat ovog projekta bio je međunarodna kartaška igra nazvana "Izrazite svoje osjećaje, nemojte biti hladni!". Igra je postala fascinantna instrument za igru i učenje u području emocionalnog razvoja. Koordinator projekta Lieven Van Parys objasnio je da čak i najmlađa djeca mogu koristiti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju te međusobno komunicirati putem interneta pomoću vizualnog univerzalnog jezika na kreativan i svrhovit način (Crawley i sur., 2008). Dodao je da komunicirajući s djecom iz drugih zemalja i kultura, djeca shvaćaju da su svi jednaki, ali svatko ima vlastite osjećaje i misli koji se mogu razlikovati od ostalih. Najveća vrijednost ovakvih projekata izražena je Van Parysovim riječima da ga djeca i nakon 20 projekata koje je proveo uspiju iznenaditi svojom kreativnošću i kako u radu s njima ne postoji nešto što je preteško ili nemoguće za ostvariti jer je „virtualno nebo granica u odgoju i obrazovanju uz podršku informacijske i komunikacijske tehnologije i eTwinninga“ (Crawley i sur., 2008, str. 23).

8. PROJEKT „RAZVIJANJE PLURILINGVIZMA I PLURIKULTURALNOSTI U PREDŠKOLSKOJ DOBI“

Projekt „Razvijanje plurilingvizma i plurikulturalnosti u predškolskoj dobi” (*Developing plurilingualism and pluriculturalism in pre-primary age*) proveden je od listopada 2022. godine do siječnja 2023. godine. Sudionici projekta iz Hrvatske bili su studenti druge i treće godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Odsjeka u Petrinji (n = 11), četiri odgojiteljice i dvije skupine vrtićke djece (n₁ = 23 i n₂ = 26) u dobi od 5 do 6 godina. Partneri su bile dvije vrtićke skupine djece iz Grčke i Rumunjske te njihove odgojiteljice (dvije iz Rumunjske i jedna iz Grčke).

8.1. CILJEVI PROJEKTA

Općeniti ciljevi projekta bili su povezati sudionike iz različitih država, stvoriti zajedničke materijale potrebne za međusobno upoznavanje, te razvijati komunikacijske vještine, empatiju, toleranciju i timski rad.

Sudionici projekta definirali su ciljeve, odnosno moguće ishode projekta u dvije skupine. Prvu su skupinu činili sljedeći ciljevi usmjereni na djecu:

- učiti će o državama i gradovima partnera
- naučit će partnere pjevati pjesmicu na svojem materinskom jeziku i naučit će pjesmicu na jeziku partnera
- na engleskom će jeziku partnerima predstaviti svoj grad, državu i svoj projekt
- razvijat će međukulturnu kompetenciju
- razvijat će socijalne vještine (rad u paru i timu, naučit će odgovornost)
- imat će priliku koristiti engleski kao strani jezik i shvatiti važnost poznavanja stranih jezika.

Drugu su skupinu činili ciljevi usmjereni na studente i odgojiteljice i očekivalo se da će tijekom provedbe projekta ovi sudionici:

- naučiti planirati i pripremiti aktivnosti s djecom i pripremiti ih za komunikaciju na engleskom kao stranom jeziku

- razmijeniti s partnerima informacije o ranom i predškolskom odgoju u svojim zemljama
- razvijati međukulturnu kompetenciju
- razvijati socijalne vještine (rad u paru i timu)
- koristiti se engleskim jezikom u komunikaciji s partnerima.

Prije početka samog projekta i komunikacije s partnerima, studenti su s djecom proveli nekoliko uvodnih aktivnosti na engleskom jeziku koje su opisane u sljedećem potpoglavlju.

8.2. UVODNE AKTIVNOSTI

Projekt je za hrvatske sudionike započeo uvodnim aktivnostima u vrtičkim skupinama „Leptirići“ i „Kockice“. Većina djece koja su sudjelovala u projektu, prethodno nisu pohađala programe na engleskom kao stranom jeziku, odnosno engleski jezik nisu znala ili su ga usvajala informalno, uz medijske sadržaje, drugu djecu i slično.

Studenti su bili podijeljeni u dvije skupine od kojih je svaka radila s jednom vrtičkom skupinom. Početni je cilj bio da se djeca upoznaju sa studentima te da ih oni uvedu u engleski jezik i da im uz zabavne i primjerene aktivnosti olakšaju komunikaciju na engleskom jeziku. U obje su skupine provedene tri aktivnosti tijekom kojih su studenti, nakon uvodnih aktivnosti, zajedno s djecom, dijaloški čitali slikovnice na engleskom jeziku te nakon toga provodili razne aktivnosti koje su pripremili.

Slika 4.
Dijaloško čitanje slikovnice „Little Blue, Little Yellow“

Prvu aktivnost obilježilo je dijaloško čitanje slikovnice „*Little Blue and Little Yellow*“ autora Lea Lionnija (slika 4.). Studenti su uvod u knjigu napravili na hrvatskom jeziku, postavljajući pitanja poput: „Što mislite o čemu se radi u slikovnici?“, „Tko su Little Blue i Little Yellow?“, „Koje sve boje znate imenovati na engleskom?“ i slično. Također su provjerili znaju li djeca značenja osnovnih pojmova u slikovnici (engl. *little, papa, mama, home, friend, happy, hug*, te boje *blue, yellow, green, red, brown, orange...*). Tijekom čitanja, djeca su za studentima ponavljala određene riječi, npr. kada je studentica pokazala na sliku *Little Blue* i pročitala riječ *little*, djeca bi trebala prepoznati radi li se o *Blue* ili *Yellow*. Nakon čitanja slikovnice, djeca i studenti su razgovarali o tome koje su boje vidjeli, zašto su *Little Blue* i *Little Yellow* postali zeleni, koje su njihove najdraže boje. Neka su djeca odmah odgovarala na engleskom jeziku. Nakon toga uslijedila je igra *I spy...something blue/yellow/green* u kojoj su studenti koristili tek naučene boje. Uslijedile su aktivnosti ponavljanja boja pomoću slikovnih kartica (engl. *flashcards*) i igre pamtilice (engl. *memory*) u kojima su zajedno s djecom i studentima sudjelovale i odgojiteljice i profesorice (slika 5.). Za kraj su svi zajedno otpjevali pjesmicu *If you're wearing something blue/pink/yellow* u ritmu pjesmice *If you're happy and you know it*. Nakon nekoliko ponavljanja djeca su sama počela predlagati boje na temelju boja njihove odjeće.

Slika 5.
Igra pamtilica (Memory)

Kroz sve aktivnosti djeca su aktivno sudjelovala, postavljali su pitanja te bili zainteresirani za sve što im je bilo ponuđeno. Velik dio djece znao je nazive osnovnih boja na engleskom jeziku, a nazive sekundarnih boja rekli su im studenti te su zajedno razgovarali kako se miješanjem može dobiti nova boja.

Drugi odlazak u vrtić obilježilo je dijaloško čitanje slikovnice *Brown Bear, Brown Bear, What Do You See?* autora Billa Martina Jr-a i Erica Carlea. Prije samog čitanja, djeca su ponovila boje koje su naučili prošli put te su nabrojali neke životinje čije nazive znaju reći na engleskom jeziku. Studenti su im pomogli s imenovanjem životinja koje nisu znali, a pojavljuju se u slikovnici. Tijekom čitanja studenti su djeci postavljali pitanja poput: „Koja je to životinja?“, „Znaš li to reći na engleskom jeziku?“, „Kako se glasa ova životinja?“ i slično. Također su razgovarali o tome kakve je boje koja životinja u knjizi i jesu li iste boje u stvarnosti, npr. je li konj/*horse blue*, je li mačka/*cat purple*. Većina djece sjećala se boja koje su prošli put naučili te su ih povezali s novo naučenim riječima za životinje. Uslijedila je aktivnost s kolažem. Svako je dijete odabralo tri boje, jednu boju koja predstavlja njega, drugu koja predstavlja najboljeg prijatelja/prijateljicu i treća koja predstavlja najdražu životinju. Zatim su trgali papiriće u bojama koje su odabrali i lijepili ih na zajednički papir te je svako dijete trebalo reći npr. *This is me – I am pink*. (ako je odabralo ružičastu boju za sebe) *My best friend is green*. *My favourite animal is cat. It is black*. Tako su se na velikom papiru nalazile različite kombinacije boja koje su djeca odabrala. Ponovili su i aktivnost pamtilica s bojama. Uslijedila je igra *Pin the nose* u kojoj su djeca s povezom preko očiju morala medvjedu zalijepiti nos tj. njušku (slika 6.).

Slika 6.
Igra 'Pin the nose'

Za završnu aktivnost djeca i studenti otpjevali su pjesmicu *Hokey Pokey Rainbow*. Svako je dijete dobilo ljubičastu i smeđu trakicu, te su na riječi „*Put your brown ribbon in, Take your brown ribbon out.*“ izvodili pokrete s trakom odgovarajuće boje. Prije izvođenja plesa i pjesmice, djeca su još jednom ponovila kako se kaže smeđa, a kako ljubičasta boja na engleskom jeziku.

Tijekom razgovora o životinjama, većina djece znala je riječi na engleskom jeziku za osnovne životinje poput mačke, psa, konja, krave, a ako neke nisu znali pitali su studente.

Prilikom trećeg odlaska u vrtić u sklopu uvodnih aktivnosti, studenti su s djecom čitali slikovnicu *The Mixed-up Chameleon* koju je napisao Eric Carle. Prije samog čitanja, djeca su sa studentima ponovila boje koje se spominju u slikovnici. Ponovno su odigrali igru *I spy something blue/green*. Na hrvatskom su jeziku razgovarali o kameleonu te o tome kako može promijeniti boju ovisno o površini na kojoj se nalazi. Studenti su ih pitali znaju li što znači riječ 'smušen' te im objasnili da se na engleskom jeziku 'smušen' kaže *mixed-up*. Zatim su razgovarali o zoološkom vrtu. Studente je zanimalo koje su sve životinje djeca ondje vidjela, te znaju li ih imenovati na engleskom jeziku. Djeca su nabrojala lavove, tigrove, majmune, i ove su životinje znali imenovati i na engleskom jeziku. Iako su vidjeli i papige, kornjače, krokodile, tuljane, ribe... njih nisu znali imenovati na engleskom jeziku pa su s uzbuđenjem navodili sve što su vidjeli, kako bi im studenti otkrili riječi na engleskom jeziku.

Slika 7.
Aktivnost *Mixed up chameleon* - početak

Usljedilo je dijaloško čitanje slikovnice tijekom kojega su se djeca uključivala tako što su dovršavali rečenice s određenom bojom, npr. studentica je pročitala: „*On a green leaf sat a small green chameleon. It moved onto a brown tree and turned...*“. Ovdje su djeca trebala završiti rečenicu s rječju *brown*.

Slika 8.

Aktivnost Mixed up chameleon – složeni kameleon

Tijekom čitanja, uz učenje novih riječi za imenovanje životinja na engleskom jeziku, djeca su ponovila već naučene boje te su naučili povezati boju sa životinjom. Slijedila je aktivnost slaganja 'smušenog kameleona' (engl. *the mixed-up chameleon*). Studenti su pripremili sve dijelove kameleona koje je on preuzeo od drugih životinja te su donijeli veliki hamer papir na koji su djeca sama slagala 'smušenog kameleona' (slika 7.). Kako su neki dijelovi bili odjevni predmeti, djecu je zanimalo kako se i oni zovu na engleskom jeziku, pa su tako naučili da je šešir – *hat*, kišobran – *umbrella*, te da su krila – *wings* i rep – *tail* (slika 8.). Za kraj aktivnosti ponovili su pjesmicu i ples *Hokey Pokey Rainbow* koju su naučili na prethodnom susretu.

8.3. VIDEO POZIVI S PARTNERIMA

Nakon uvodnih aktivnosti s djecom u vrtiću uslijedili su video pozivi s partnerima. Za prvi sastanak, studenti su uz pomoć odgojiteljica napravili PowerPoint prezentacije o Republici Hrvatskoj, gradu Petrinji i dječjem vrtiću. Cilj je bio partnere upoznati s našom zemljom te im pokazati grad i vrtiće iz kojih djeca dolaze. Same prezentacije sadržavale su malo teksta jer se željelo uključiti djecu u prezentiranje na način da studenti pročitaju rečenice na engleskom jeziku, a djeca ponove za njima (slika 9.). Nekoliko dana prije sastanka, studentice i student su s djecom uvježbali prezentaciju kako bi se djeca osjećala sigurnije kada dođe vrijeme prezentiranja njihovoga vrtića i grada partnerima.

Slika 9.
Prezentacija skupine „Leptirići“

Zbog slabe internetske veze u vrtićima, svi video pozivi održani su u zgradi fakulteta, pa su tako „Leptirići“ i „Kockice“ u vrijeme poziva boravili na fakultetu, što je za njih predstavljalo poseban doživljaj.

Po dolasku na fakultet, sva su djeca bila veoma uzbuđena. Profesorice su uz pomoć pametne ploče i Zoom aplikacije kontaktirale partnerice te je poziv započeo (slika 10.).

Slika 10.
oVideopoziv s partnerima iz Grčke

Obje su strane prezentirale svoju zemlju, pokazale fotografije svojih vrtića i prostorija unutar njih (slika 11). „Leptirići“ su partnerima iz Grčke otpjevali pjesmicu *Kruška, jabuka, šljiva*, dok su oni njima otpjevali Η κουκουβάγια (engl. *The owl*). „Kockice“ su partnerima iz Rumunjske otpjevali pjesmicu *Muhara*, a oni su njima otpjevali pjesmicu Cinci račušte (engl. *Five little ducks*). Nakon što su odslušali pjesmice, djeca su s partnerima pjevala pjesmice na njihovom jeziku.

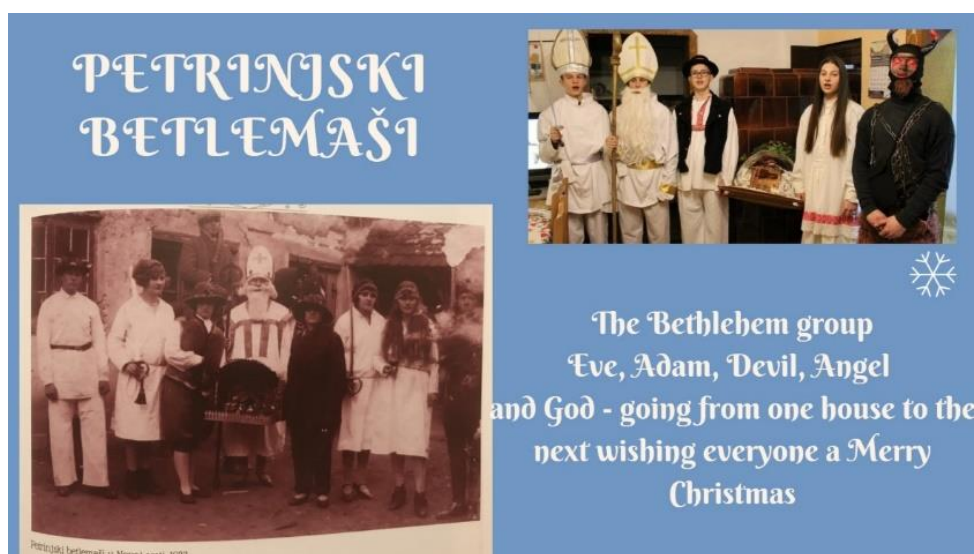
Slika 11.
Djeca partneri iz Grčke gledaju prezentaciju skupine „Leptirići“

Drugi video poziv održao se u vrijeme božićnih blagdana, također u prostorijama fakulteta. Studenti i odgojiteljice su zajedno s djecom razgovarali o blagdanskim običajima koji se održavaju u njihovim obiteljima. U obliku PowerPoint prezentacije zabilježeni su običaji specifični za područje Petrinje i Republike Hrvatske koji su prezentirani partnerima. Običaje poput sadnje pšenice, pečenja božićnih kolača, unošenja slame te Petrinjskih betlemaša prikazali su fotografijama (slika 12.).

Slika 12.

Dio prezentacije o blagdanskim običajima

Partneri i njihove odgojiteljice također su prezentirali svoje običaje i na kraju su sva djeca zajedno zapjevala božićne pjesmice na engleskom jeziku (slika 13.). Djeca su ovaj put, pri dolasku na fakultet, znala da dolaze kako bi razgovarali s prijateljima iz Grčke i Rumunjske. Cijeli im je proces bio jednostavniji, a izgovaranje teksta i pjevanje pjesmica na engleskom jeziku teklo je jednostavnije i opuštenije. Također, djecu je, već pri prvom dolasku, zainteresirala pametna ploča pomoću koje su mogli razgovarati s djecom u partnerskim zemljama. Interesantno im je bilo vidjeti se na ekranu te su pri prvom susretu s pločom oduševljeno počeli mahati kako bi se vidjelo gdje tko sjedi. Ovo samo potvrđuje podatke objavljene u izvještaju Europske komisije *Exploring the impact of eTwinning in early childhood education and care and initial vocational education and training* (Mouratoglou i sur., 2022), u kojem su navedeni učinci provođenja eTwinning projekata za djecu. Neki od njih su: povećanje interesa za korištenje nove tehnologije, povećanje dječje motivacije, poboljšano

sudjelovanje u aktivnostima, poticanje suradničkog rada među djecom, poboljšanje odnosa između djece i odgojitelja te djece međusobno i slično.

Slika 13.

Djeca partneri iz Rumunjske tijekom blagdanskog videopoziva

Po završetku aktivnosti s djecom, odgojiteljice, profesorice i studenti održali su zajednički video sastanak tijekom kojega su na engleskom jeziku razgovarali o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u trima partnerskim državama te o uvjetima za stjecanje kvalifikacija za zanimanje odgojitelja.

Slika 14.

Primjer stranice brošure o ranom i predškolskom odgoju u Hrvatskoj

ECEC pedagogy, Developmental psychology, Music, Playing a musical instrument, Science, Children's literature, ICT in education, Children's health and care, Physical education, Mother tongue, Visual arts, Educational philosophy, Foreign language, Special education pedagogy, Puppetry, ECEC curriculum, Teaching practice in kindergarten, Teaching methodology in subjects visual arts, music, physical education, mother tongue, environment.

- ECEC teachers need to complete a minimum of a three-year undergraduate university study programme after they finish any four-year secondary school

- during their undergraduate studies the students take courses such as

ECEC Teacher Education in Croatia

- after they write and defend their final thesis, students receive a Bachelor's degree and then they

- may take traineeship in kindergarten for a year, and then take a state licence exam after which they may start working
- may continue their graduate studies for two more years and receive a Master's degree

Odgojiteljice i studenti su razmijenili najvažnije informacije i savjete, podijelili vlastita iskustva te razgovarali o samom projektu i budućim planovima. Rezultat ovoga razgovora su brošure o ranom i predškolskom odgoju u partnerskim zemljama (slika 14.).

Slika 15.
Storyjumper slikovnica

"A snowflake's journey"

Odgojiteljica iz Grčke predložila je izradu slikovnice u aplikaciji *Storyjumper* (slika 15.). Slikovnica prikazuje put jedne snježne pahuljice koja obilazi tri partnerske zemlje koje su sudjelovale u ovom projektu. Prvo obilazi Rumunjsku, gdje posjećuje grad Temišvar (rum. Timișoara), zatim dolazi u Grčku i mjesto Agios Kirykos (grč. Άγιος Κήρυκος) na otoku Ikariau i na kraju posjeti Hrvatsku i Petrinju (slika 16). Slikovnicu su izradile odgojiteljice i profesorce, a sudjelovala su i sama djeca tako što su nacrtali neke od scena te znamenitosti svojih zemalja i gradova u kojima žive. Njihovi su crteži uklopljeni u cijelu priču. Ponovno, ovo je potvrda podataka istraživanja Europske komisije (Mouratoglou i sur., 2022). Djeca koja sudjeluju u eTwinning projektima rade na međusobnoj suradnji, više se uključuju u aktivnosti, grade bolji odnos sa svojim odgojiteljima te razvijaju autonomiju i uče kako preuzeti odgovornost.

Slika 16.

Storyjumper. Stranice iz slikovnice koje prikazuju grad Petrinju

Na prijedlog partnerica iz Rumunjske, koje su u svom dječjem vrtiću provodile projekt čitanja slikovnica, partneri iz Hrvatske su se uključili u projekt i čitali su djeci iz Rumunjske slikovnicu *Little Blue and Little Yellow*, Lea Lionnija (slika 17). Hrvatskim skupinama rumunjske odgojiteljice čitale su slikovnicu *Ten apples up on top*, Dr Seussa (slika 18.).

Slika 17.

Rumunjska skupina sluša čitanje slikovnice *Little blue and little yellow*

Slika 18.

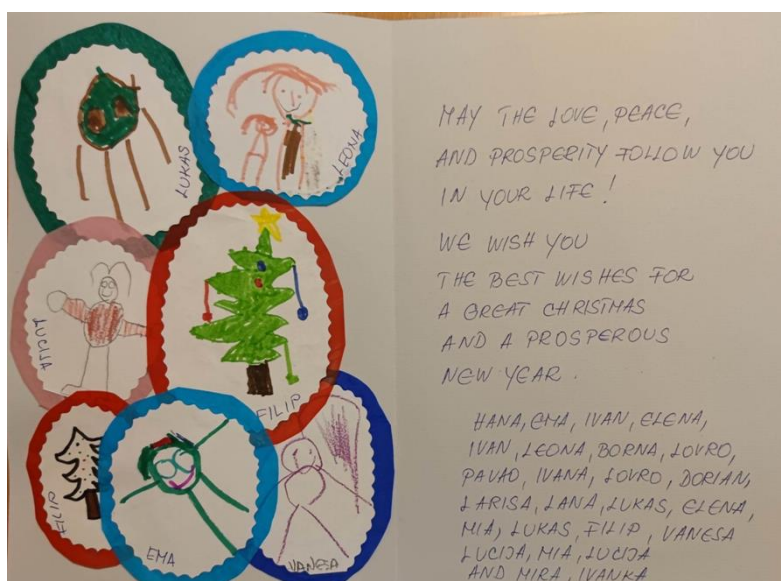
Hrvatska skupina sluša čitanje slikovnice *Ten apples up on top*

Djeca vrtićke skupine „Leptirići“ zajedno sa svojim odgojiteljicama svojim su prijateljima iz Grčke poslala poštom božićnu čestitku koju su sami izradili. Čestitka nažalost nije došla na odredište već je vraćena „Lopticama“, ali odgojiteljice su prosljedile e-poštom fotografiju čestitke grčkoj odgojiteljici, a slika je postavljena i na *TwinSpace* (slika 19.).

Slika 19.

Božićna čestitka koju su izradila djeca skupine „Leptirići“

8.4. PREZENTACIJA PROJEKTA

Dvije studentice treće godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, sudionice opisanoga projekta, sudjelovale su na Međunarodnoj znanstvenoj konferenciji, 5. Međimurski filološki i pedagoški dani. Projekt su predstavile prezentacijom „eTwinning u ranoj i predškolskoj dobi – iskustva budućih odgojiteljica i odgojitelja“, u kojoj su opisale svoja iskustva tijekom provedbe samoga projekta.

Jedna je studentica treće godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, koja je također sudjelovala u projektu, svoje iskustvo izložila na Stručnom simpoziju metodičara, učitelja i odgojitelja u Zagrebu.

Projekt je predstavljen i na *online* izlaganju prikaza primjera dobre prakse u sklopu inicijalne edukacije učitelja (engl. *Initial Teacher Education, ITE*) prezentacijom pod naslovom „*eTwinning with pre-service ECEC teachers at the Faculty of Teacher Education, University of Zagreb*“.

9. ZAKLJUČAK

Sudjelovanje u eTwinning projektu pokazalo se kao korisno i poučno iskustvo, kako za odgojiteljice i studente tako i za djecu.

Odgojiteljice su se povezale i dobile priliku komunicirati s kolegicama iz drugih zemalja te čuti njihova iskustva. Također su, zahvaljujući inicijalnoj motivaciji djece nakon videopoziva, dodatno proširivale dječja znanja o partnerima.

Studenti su pokazali izniman interes za projekt, proširili su svoje znanje, dobili su priliku surađivati s odgojiteljicama u skupinama u kojima su provodili aktivnosti te bolje upoznati djecu. Također, i odgojiteljice i studenti, kontinuirano su upotrebljavali engleski jezik u aktivnostima te time i sami radili na vlastitim sposobnostima komunikacije na stranom jeziku.

Djeca su upoznala nove kulture, iskusili su i vidjeli kako život djece izgleda u drugim zemljama, što i jest cilj plurikulturalnosti. Povezujući se s partnerima koji nisu njihove nacionalnosti, djeca su razmjenjivala iskustva, tradicije i običaje. Sve je to doprinijelo razvoju razumijevanja, poštovanja i tolerancije prema drugima. Djeca su se, naravno, upoznala i s osnovnim riječima i izrazima na engleskom jeziku te su bila motivirana za daljnje učenje novih pojmova. Nadalje, osjećaj uspjeha i zadovoljstva kod djece tijekom projekta, svakako je doprinio izgradnji njihovog samopouzdanja i osjećaja kompetentnosti.

Razvoj plurilingvalne i plurikulturalne kompetencije, kao što je prikazano u opisanom eTwinning projektu, pruža brojne prednosti svim sudionicima, bez obzira na dob i razinu obrazovanja na kojoj se provodi. Ovaj oblik međunarodne suradnje omogućuje širenje znanja, razmjenu iskustava i razvoj vještina komunikacije, čime doprinosi bogatom obrazovnom iskustvu svih uključenih.

LITERATURA

- Agencija za mobilnost i programe EU. (2021). *Što je eTwinning?* eTwinning Hrvatska – Nacionalna služba za potporu eTwinningu. <https://www.mobilnost.hr/publikacije/sto-je-etwinning/>
- Beckett, G. H. (2002). Teacher and student evaluations of project-based instruction. *TESL Canada Journal*, 19(2), 52-66. <https://teslcanadajournal.ca/index.php/tesl/article/view/929/748>
- Bonello, C., Camilleri, R. A., i Attard, C. (2022). The Emergent Curriculum ‘Marries’ eTwinning in the Early Years: A Rediscovery of Froebel’s Kindergarten Through One Transformative Learning Experience in 21st Century Malta. *Curriculum and Teaching*, 37(2), 15-38. <https://doi.org/10.7459/ct/37.2.03>
- Carle, E. (2015). *The Mixed-up Chameleon*. Penguin
- Conjar, A. (2021). *Strani jezici u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju*. (Završni rad). Sveučilište u Rijeci Učiteljski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:960696>
- Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. <https://rm.coe.int/16802fc1bf>
- Council of Europe (2009). *Plurilingual and Pluricultural Competence*. <https://rm.coe.int/168069d29b>
- Crawley, C., Gerhard, P., Gilleran, A., i Joyce, A. (ur.). (2008). *eTwinning: Adventures in Language and Culture*. European Schoolnet. https://www.researchgate.net/publication/284169343_eTwinning_Adventures_in_Language_and_Culture
- European Commission. (2011). *Language learning at pre-primary school level: making it efficient and sustainable, A policy handbook*. https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/early-language-learning-handbook_en.pdf
- European Commission. (2015). *Teachers’ professional development – from initial teacher education to lifelong learning*. <https://school-education.ec.europa.eu/en/insights/practices/teachers-professional-development-initial-teacher-education-lifelong-learning>
- European Commission. (2021-2022). *eTwinning. Overview*. European School Education Platform. <https://school-education.ec.europa.eu/en/etwinning>

- Gillera, A. (2008). Introduction. U C. Crawley, P. Gerhard, A. Gillera, i A. Joyce (ur.), *eTwinning: Adventures in Language and Culture* (str. 7-8). European Schoolnet. https://www.researchgate.net/publication/284169343_eTwinning_Adventures_in_Language_and_Culture
- Inter Ecodal. (n.d.). *Plurilingual competence*. <https://www.upf.edu/en/web/ecodal/glosario-competencia-plurilingue>
- Lionni, L. (2009). *Little Blue and Little Yellow*. Knopf Books for Young Readers.
- Martin, B., Jr., i Carle, E. (1967). *Brown Bear, Brown Bear, What Do You See?*. Henry Holt and Company.
- Maurice, M. (2008). Intercultural Aspects in eTwinning Projects. U C. Crawley, P. Gerhard, A. Gillera, i A. Joyce (ur.), *eTwinning: Adventures in Language and Culture* (str. 9-12). European Schoolnet. https://www.researchgate.net/publication/284169343_eTwinning_Adventures_in_Language_and_Culture
- Mouratoglou, N., Gillera, A., Pateraki, I., i Scimeca, S. (2022). *Exploring the impact of eTwinning in early childhood education and care and initial vocational education and training. Summary report 2022*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2797/892365>
- Sadać, K. (2007). *Reggio pristup*. <https://www.skole.hr/reggio-pristup/>
- Selçuk Akdemir, A. (2017). eTwinning in Language Learning: The Perspectives of Successful Teachers. *Journal of Education and Practice*, 182 – 190. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1139836.pdf>
- Søndergaard, S. (2020). Global kindergartens: Children's encounter with other cultures through online communication. *Global Studies of Childhood*, 10(3), 218–230. <https://doi.org/10.1177/2043610620944935>
- Stoller, L. S. (2002). Project Work: A Means to Promote Language and Content. U J. C. Richards, i W. A. Renandya (ur.), *Methodology in Language Teaching* (str. 107-119). Cambridge University Press.
- Vilà Vendrell, M. (2022). *How eTwinning projects enhance children's motivation on English language learning*. (Doktorska disertacija). Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes (Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya) <http://hdl.handle.net/10854/7005>

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.